

**KLINIČKI BOLNIČKI CENTAR
OSIJEK**

Ul. Josipa Huttlera 4, 31000, Osijek
Tel: 031 511 511 (centrala)
Fax: 031/512-221
Email: ravnateljstvo@kbco.hr

Klinika za ortopediju i traumatologiju
Zavod za ortopediju
Prof.prim.dr.sc. Saša Rapan dr.med.
Tel. 031 511 802
Fax 031512 229

ARTROSKOPIJA KOLJENA

OPIS POSTUPKA

Kliničkim pregledom i potrebnom dijagnostičkom obradom utvrđeno je da je u Vašem koljenskom zglobu (u daljnjem tekstu koljeno) patološki promijenjena jedna ili više struktura (menisci, hrskavica, parapatelarna medijalna plika, hvatište ligamenta patele za vršak patele i sl.), što je i uzrok tegoba koje osjećate u Vašem koljenu.

S obzirom da konzervativno liječenje u Vašem slučaju nije ili ne može dovesti do smanjenja tegoba, najbolji rezultat dalo bi operacijsko liječenje u smislu artroskopije Vašeg koljena.

Molimo Vas da date svoju suglasnost za ovaj operacijski zahvat koji je neophodan u Vašem daljnjem liječenju. Principi navedenog operacijskog liječenja, koje uvijek prilagođavamo osobinama svakog pojedinog bolesnika, biti će ovdje prikazani.

Večer prije operacije dobiti ćete injekciju u potkožno tkivo trbuha. U injekciji se nalazi antikoagulans čime se smanjuje rizik od stvaranja krvnog ugruška. Rizik od infekcije smanjuje se antibiotikom koji ćete dobiti neposredno pred sam operacijski zahvat.

Na dan operacije, pred odlazak u operacijsku dvoranu, dobiti ćete sredstvo za smirenje koje će omogućiti Vaš miran uvod u anesteziju. Anestezija je namjerno izazvan gubitak osjeta, posebice bola radi obavljanja operacije.

Nakon što anestezija nastupi, iz noge se gumenim zavojem istiskuje krv i na natkoljenici se steže traka slična tlakomjeru (Esmarchova poveska), kako bi se osiguralo beskrvno operacijsko polje. Na tijelo Vam se prilijepe elektrode koja omogućava rad električnog uređaja (nož, koagulator, i sl.) tijekom operacijskog zahvata. Zatim se, u svrhu postizanja sterilnih uvjeta pri operacijskom zahvatu, pristupa pranju operacijskog polja posebnim sredstvima i njegovu pokrivanju sterilnim prekrivačima.

Sam operacijski zahvat započinje stvaranjem ulaza s prednje vanjske strane koljena ubodnim rezom u duljini od oko 1 – 2 cm (obično manji od 1 cm). Artroskopskom optikom ulazi se u koljeno te se isto puni fiziološkom otopinom kako bi se omogućila vizualizacija i rad u koljenu. Prvo se učini vizualni pregled cijelog koljena, a zatim se čine i drugi ulazi u koljeno čija lokalizacija i broj ovise o vrsti i broju patoloških promjena uočenih u Vašem koljenu. Kroz dodatne ulaze u koljeno se uvode instrumenti kojima se obavlja operacijski zahvat. Sam operacijski zahvat ovisno o strukturama Vašeg koljena koje su oštećene, kao i opsegu njihovih oštećenja, može se sastojati od djelomičnog ili potpunog odstranjenja oštećenog meniska (parcijalna i totalna menisektomija), šivanja meniska, uređivanja oštećene hrskavice (toaleta hrskavice) u što su uključene i različite metode poticanja reparacije hrskavičnih oštećenja (metoda mikrofraktura, mozaikplastika i sl.), odstranjenje izražene sinovijalne parapatelarne plike, vađenja

slobodnih zglobnih tijela, odstranjenja sinovijalne ovojnice (sinovektomija), opuštanje lateralnog parapatelarnog retinakuluma, čišćenje vrška patele i sl. Konačnu odluku o navedenim operacijskim zahvatima donosi Vaš operater na osnovi nalaza utvrđenog tijekom artroskopije. Može se dogoditi da se unatoč kliničkim nalazima i prijeoperacijskoj obradi artroskopski ne nađe patološkog supstrata u Vašem koljenu. Tada artroskopija koljena ima funkciju dijagnostičke metode. Nakon što se učine svi potrebni dijelovi operacijskog zahvata u koljeno se stavlja jedna cjevčica – dren. Nakon toga se ubodne rane koje su korištene za uvođenje artroskopa i instrumenata šivaju pomoću jedniog (iznimno dva) kožna, neresorptivna šava. Operacija završava otpuštanjem Esmarchove poveske.

Prvi poslijeoperacijski dan započinje se s vježbama, a drugog ili trećeg dana vadi se dren i ustaje iz kreveta uz pomoć i nadzor fizioterapeuta, ponekad i uz korištenje štaka što ovisi o vrsti postupka koji je učinjen. Nakon operacijskog zahvata na Zavodu se se boravi oko 1 – 7 dana ovisno o vrsti operacijskog zahvata. Šavi se obično vade između 10. i 14. poslijeoperacijskog dana o čemu odlučuje ortoped na osnovi lokalnog nalaza utvrđenog na kontrolnom ambulantom pregledu.

Rehabilitacija se nastavlja, ili ambulantno, ili u nekoj stacionarnoj ustanovi, o čemu odluku nakon razgovora s bolesnikom i procjene kliničkih nalaza donosi operater. Potrebno je istaknuti da nakon nekih operacijskih zahvata (npr. menisektomija, resekcija parapatelarne plike i sl.) bolesnik može relativno brzo opteretiti nogu i vratiti se svakodnevnim aktivnostima unutar nekoliko tjedana. No, nakon nekih drugih zahvata (šivanje meniska, mikrofrakture, i sl.) oporavak i rehabilitacija traju znatno dulje (nekoliko mjeseci) tijekom kojeg vremena bolesnik hoda uz pomoć štaka.

PREDNOSTI I MOGUĆI RIZICI POSTUPKA

Artroskopija koljena smatra se **iznimno sigurnim i izrazito uspješnim operacijskim zahvatom koji je povezan s minimalnim komplikacijama**. No, kao i svi drugi operacijski zahvati, i ovaj zahvat praćen je s određenim komplikacijama/problemima. Navesti ćemo one koji se češće javljaju vezano uz operacijski zahvat artroskopske toaleta koljena. Određeni rizici mogu biti veći ili manji ovisno o samoj vrsti artroskopskog zahvata, o opsegu oštećenja Vašeg koljena, kao i o drugim bolestima od kojih možda bolujete. No, iznimno je važno da od početka imate realna očekivanja glede Vašeg operacijskog zahvata i njegovog ishoda.

Komplikacije vezane uz anesteziju detaljnije su opisane u „Objašnjenju i pismenom pristanku bolesnika na anesteziju“ pa se ovdje ne navode.

1. **Ozljede koljenskih ligamenata** – mogu se dogoditi u nastojanju postizanja što bolje preglednosti tijekom artroskopskog zahvata. Ova istegnuća mirno cijele, a i rijetko se javljaju.
2. **Lom instrumenata** – Instrumenti koji se koriste tijekom operacijskog zahvata mogu puknuti unutar Vašeg koljena. To je *rijetka* komplikacija. Ako se dogodi, odlomljeni komad se skoro uvijek može artroskopski odstraniti bez posljedica.
3. **Ozljede živaca** – Potpune ili djelomične ozljede velikih živaca noge rijetko su opisane u medicinskoj literaturi. Ove rijetke, ali ozbiljne komplikacije, rezultiraju ili s potpunim ili s djelomičnim oporavkom, ili do oporavka ozlijeđenog živca nikad ne dođe. Trajna ozljeda živca safenusa rezultira s osjećajem utrnutosti duž unutarnjeg dijela potkoljenice sve do u stopalo. U slučaju ozljede zajedničkog peronealnog živca, koji prolazi s vanjske strane koljena i omogućava nam podizanje stopala i gležnja te se može javiti viseće stopalo.
4. **Ozljede krvnih žila** – Velike krvne žile (arterije i vene) noge rijetko su ozlijeđene. Ako se dogodi značajna ozljeda neke od ovih velikih krvnih žila koje se nalaze u stražnjem dijelu koljena, to može rezultirati i s amputacijom noge, no to *iznimno rijetko*.
5. **Kompartment sindrom** – je rijetka komplikacija koja se događa kad tekućina koja se koristi tijekom artroskopskog zahvata za „širenje“ koljena iscure iz zgloba i uđe u susjedne mišićne odjeljke (kompartmente). Izrazita oteklina može rezultirati s oštećenjem mišića i neurovaskularnih struktura unutar

tih odjeljaka sa svim njihovim kasnijim posljedicama.

6. **Paraliza uzrokovana Esmarchovom poveskom** – Esmarchova poveska služi nam kako bi maksimalizirali vidljivost i smanjili krvarenje tijekom operacijskog zahvata. Ako je ona bila postavljena dulje od 2 sata mogli bi nakon operacije osjećati utrnutost i bockanje u stopalu tijekom prvih 24 sata nakon operacije.

7. **Poslijeoperacijsko krvarenje unutar koljena** – može zahtijevati naknadno odstranjenje nakupljene krvi.

8. **Flebitis (krvni ugrušci)** – duboka venska tromboza ili krvni ugrušci su neuobičajena komplikacija artroskopije koljena, ali se mogu javiti kao i kod bilo kojeg drugog operacijskog zahvata na donjem dijelu tijela.

9. **Plućna embolija** – Ako dođe do otkidanja krvnog ugruška, on može nošen krvnom strujom doći do pluća i tako uzrokovati nagli osjećaj nedostatka zraka, ubrzan rad srca, a u rijetkim situacijama može rezultirati i iznenadnom smrću.

10. **Sinovijalna fistula** – rijetka je komplikacija koja nastaje kad koža ne zacijeli u potpunosti te zglobna tekućina curi iz koljena kroz kožu.

11. **Poslijeoperacijska infekcija** – može se javiti kao površinska (koža) ili kao duboka (unutar zgloba) infekcija koljena. Učestalost infekcija kod artroskopskih zahvata manja je od 1% (1/250). Kožna infekcija se obično liječi antibioticima koji se uzimaju na usta (peroralno). U slučaju nastanka duboke infekcije biti će potrebna produljena ili ponovna hospitalizacija prilikom koje će možda postojati potreba nove operacije kako bi se odstranilo inficirano tkivo. Određeno vrijeme daju se tada intravenski antibiotici.

12. **Trajne otekline u koljenu** – se mogu javiti u degenerativno promijenjenim koljenima kao i u slučaju postojanja većih oštećenja zglobne hrskavice.

13. **Refleksna simpatička distrofija** – Ovaj rijedak poremećaj karakteriziran je s neprimjerenom produljenim bolovima pretjerane jačine.

14. **Ponovna oštećenja meniska** – Ponekad može doći do ponovnog oštećenja bilo sašivenog meniska, bilo dijelova meniska koji su ostavljeni u koljenu nakon što se operacijski odstranio oštećeni dio meniska.

15. **Zatajenje opreme** – Artroskopska kirurgija je vrlo sofisticirana i iznimno zahtjevnim operativna metoda. Operacija se obavlja gledajući uvećane slike koljenskih struktura na ekranu. Mehanička oprema (kamera, izvor svjetlosti, pumpa za tekućinu, videorekorder, itd.) može se pokvariti tijekom operacijskog zahvata rezultirajući s nemogućnošću da se operacijski zahvat izvrši do kraja. No, u našim operacijskim dvoranama imamo rezervnu opremu u slučaju da se to dogodi.

16. **Opekline kože uslijed slabog kontakta elektrode električnog noža** – događaju se iznimno rijetko za vrijeme operacijskog zahvata.

17. **Kožne alergijske reakcije na sredstva za dezinfekciju i ljepljive trake kojima se učvršćuje sterilan prijevoj** – događaju se iznimno rijetko.

Nakon gore navedenih komplikacija koje se rijetko javljaju, kod artroskopskih operacija koljena mogu se javiti i:

1. **Modrice** – u području koljena, potkoljenice ili natkoljenice, no one se ne smatraju pravim komplikacijama ovog liječenja.

2. **Prednja koljenska bol** – se može pogoršati ili pojaviti kod nekih bolesnika tijekom poslijeoperacijske rehabilitacije.
3. **Trajne artrotske tegobe** – kod bolesnika koji imaju artrotske promjene koljena rezultati artroskopskih operacija su varijabilni. Neki bolesnici imaju više, a neki manje koristi od takvih operacija. Kod takvih bolesnika teško je predvidjeti prije operacije njen konačni ishod.
4. **Nelagoda u području ulaza u koljeno** – Ožiljak ubodnih rana može biti oblikovan u obliku kuglice i stvarati nelagodu, no to se smiri s vremenom.
5. **Oticanje koljena i okolnog tkiva** – često se javlja te je čak i očekivano nakon operacijskih zahvata. Preporuča se hlađenje koljena hladnim oblozima.

Za uspjeh samog operacijskog zahvata dužni ste pridržavati se u potpunosti svih savjeta i preporuka Vašeg operatera o čemu će i ovisiti krajnji rezultat Vašeg operacijskog liječenja. Napominjemo, kako je KBC Osijek bolnica u državnom vlasništvu, a ne privatna ustanova, svaki bolesnik mora dobiti u što je moguće kraćem roku uslugu koju treba, ali ne može zahtijevati određenog operatera. Ako je prvotno određen operater iznenada spriječen izvršiti planirani operacijski zahvat, pročelnik Zavoda, Voditelj odjela ili stručni kolegij odrediti će adekvatnog operatera koji će izvršiti planirani operacijski zahvat.